

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis-, beredskaps- og innvandringsministeren

Stortinget
Justiskomiteen
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
18/2406

Dato
26.04.2018

PROP. 56 LS (2017-2018) PERSONOPPLYSNINGSLOVEN

Jeg viser til brev 24. april 2018 med spørsmål knyttet til behandling av Prop. 56 LS (2017-2018).

Dersom forordningen innlemmes i EØS-avtalen slik det er foreslått for Stortinget, vil Personvernrådet kunne treffe avgjørelser som er bindende for Datatilsynet i tråd med forordningen artikkel 70 nr. 1 bokstav a, jf. artikkel 65. Datatilsynet vil da som utgangspunkt ha en plikt etter EØS-avtalen til å treffe avgjørelse basert på avgjørelsen fra Personvernrådet. Det er Datatilsynets avgjørelse som er bindende for de behandlingsansvarlige.

Som det framgår av spørsmålet fra Justiskomiteen, må det skilles mellom domstolsprøving av Personvernrådets avgjørelser og domstolsprøving av Datatilsynets avgjørelser.

Det er bare EU-domstolen som kan prøve lovligheten av avgjørelser som er fattet av EU-organer. Personvernrådets avgjørelser kan derfor bare prøves av EU-domstolen, jf. traktaten om Den europeiske unions virkemåte artikkel 263 nr. 1. I henhold til artikkel 263 nr. 4 kan enhver fysisk eller juridisk person reise sak for å få prøvd en rettsakt som er rettet til vedkommende eller angår vedkommende direkte og personlig. Bestemmelsene innebærer at Datatilsynet vil kunne reise sak for EU-domstolen for å få prøvd lovligheten av en avgjørelse fra Personvernrådet som er rettet mot tilsynet. Det samme gjelder norske fysiske og juridiske personer som vedtaket angår direkte og

personlig. Sak for EU-domstolen må reises innen to måneder fra det tidspunkt da rettsakten enten ble kunngjort eller ble meddelt saksøkeren, eller, i mangel av slik underretning, fra den dag saksøkeren fikk kjennskap til rettsakten.

Datatilsynets avgjørelser kan bare prøves for norske domstoler. I den forbindelse kan en norsk domstol anmode EFTA-domstolen om en rådgivende uttalelse om tolkningen av forordningen, jf. avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkingsorgan og en Domstol artikkel 34. I motsetning til EU-domstolen kan ikke EFTA-domstolen prøve lovligheten av en avgjørelse fra et EU-organ.

EØS-avtalen artikkel 107, jf. EØS-avtalen protokoll 34, åpner for at norske domstoler kan anmode EU-domstolen om tolkning av EØS-regelverk som er identisk med det underliggende EU-regelverket, men ikke om lovligheten av beslutninger fra EU-organer. En rett for norske domstoler til å forelegge spørsmål for EU-domstolen forutsetter dessuten at Norge har meddelt depositaren og EU-domstolen i hvilken utstrekning og etter hvilke nærmere regler protokollen vil få anvendelse for norske domstoler, jf. protokoll 34 artikkel 2. Norge har ikke gitt en slik meddelelse, og en norsk domstol kan dermed ikke anmode EU-domstolen verken om en uttalelse om lovligheten av Personvernrådets avgjørelse eller om tolkning av personvernforordningen.

I medhold av traktaten om Den europeiske unions virkemåte artikkel 263 kan EU-domstolen også prøve lovligheten av en beslutning fra Kommisjonen om at et tredjeland eller internasjonal institusjon har et tilstrekkelig beskyttelsesnivå. Kommisjonens beslutninger om beskyttelsesnivå treffes som egne rettsakter som skal innlemmes i EØS-avtalen ved vedtak i EØS-komiteen. EU-domstolen har ikke kompetanse til å prøve gyldigheten av et vedtak i EØS-komiteen overfor Norge, og norske myndigheter kan dermed heller ikke bringe en slik sak inn for EU-domstolen. Det at Kommisjonens vedtak kan anvendes midlertidig i Norge i påvente av en innlemming i EØS-avtalen, gir heller ikke norske myndigheter rett til å bringe gyldigheten av vedtaket inn for EU-domstolen.

I Prop. 56 LS (2017-2018) punkt 36.3 om konstitusjonelle forhold har departementet utredet om forordningen slik den foreslås innlemmet i EØS-avtalen vil medføre overføring av myndighet. Det konkluderes med at det foreligger en viss overføring av myndighet, men at denne anses som lite inngripende, og at Stortinget dermed kan samtykke til innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen etter Grunnloven § 26 andre ledd.

Etter mitt syn innebærer ikke bestemmelsene om domstolsprøving som er beskrevet ovenfor et ytterligere element av overføring av myndighet. EU-domstolen kan bare prøve Personvernrådets og Kommisjonens avgjørelser og ikke avgjørelser fattet av Datatilsynet. Myndigheten til å overprøve beslutninger fra EU-organer er ikke noe som etter Grunnloven ligger til norske statsorganer. At norske myndighetsorganer ikke har

noen rolle her, innebærer dermed ikke myndighetsoverføring. Til forskjell fra det som var tilfellet i ACER-saken, jf. Lovavdelingens uttalelse 27. februar 2018, kan vi ikke se at denne typen overprøving berører grunnlovsbestemmelser om forholdet mellom norske statsorganer på en slik måte at det er tale om myndighetsoverføring.

Med vennlig hilsen

FOR

Tor Mikkel Wara

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Tor Mikkel Wara", with a long horizontal flourish extending to the right.

Riksrevisjonen

Vår saksbehandler
Håvard Pedersen 22241352
Vår dato 30.04.2018 Vår referanse 2017/00513-25
Deres dato Deres referanse

STORTINGETSPRESIDENTSKAP
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Prop. 56 LS (2017-2018) - Gjennomføring av EUs forordning (GDPR) 2016/679 av 27. april 2016 i norsk rett - unntak for Riksrevisjonen

1. Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet har i Prop. 56 LS (2017-2018) den 23. mars 2018 lagt frem forslag til ny personopplysningslov, som skal gjennomføre EUs personvernforordning. Proposisjonen er nå til behandling i Justiskomiteen.

Den nye personopplysningsloven vil, som gjeldende personopplysningslov, gjelde for Riksrevisjonens behandling av personopplysninger. Riksrevisjonen har imidlertid med hjemmel i lov om Riksrevisjonen av 7. mai 2014 nr. 21 § 17 unntak for enkelte bestemmelser i någjeldende lov når behandlingen av personopplysninger skjer som ledd i kontrollvirksomheten. Unntakene omfatter bestemmelsene om innsyn (§ 18), regler om retting/sletting/supplering/sperring av eget tiltak (§ 27) og fritak fra regler om meldeplikt og konsesjon (§§ 31 og 33). For Riksrevisjonens øvrige behandling av personopplysninger gjelder dagens personopplysningslov i sin helhet, jf. forskrift til personopplysningsloven § 1-1. Riksrevisjonen har behov for tilsvarende unntak fra den nye personopplysningsloven/personvernforordningen.

Riksrevisjonens behandling av personopplysninger er omtalt i proposisjonens pkt. 4.1, 4.3.5, 4.4.5 og 4.5.5. Her vises det imidlertid primært til at det ikke lenger vil være behov for særregulering av Riksrevisjonens forhold til personopplysningsloven i personopplysningsforskriften, da dette er hjemlet direkte i Riksrevisjonsloven. Unntak for Riksrevisjonen er ikke nærmere drøftet i proposisjonen og det er heller ikke foreslått endringer i Riksrevisjonslovens § 17 for å oppdatere unntakene i forhold til den nye loven.

Datatilsynet foreslo i sin uttalelse til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat, ref. proposisjonens pkt. 4.4.5, at «det bør foretas en fornyet vurdering av om det er adgang etter forordningen artikkel 23 til å opprettholde unntakene fra innsyn og retting etter forordningen artikkel 15 og 16 i Riksrevisjonsloven § 17 annet ledd.» Departementet har ikke kommentert dette nærmere i proposisjonen. Riksrevisjonen legger til grunn at det ikke er brudd på forordningens artikkel 23 å opprettholde unntak for Riksrevisjonen. Dette er også bekreftet i møte mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Riksrevisjonen.

Riksrevisjonen vil på denne bakgrunn be om at Justiskomiteen ved behandlingen av Prop. 56 LS (2017-2018) også vurderer Riksrevisjonens forslag om unntak fra personopplysningsloven/personvernforordningen og endring av Riksrevisjonsloven, slik at Stortinget kan vedta nødvendige endringer i Riksrevisjonslovens § 17 samtidig med vedtakelsen av ny personopplysningslov. Våre forslag er nærmere begrunnet nedenfor.

2. Riksrevisjonens hjemmel for å behandle personopplysninger

I Riksrevisjonslovens § 17 om Riksrevisjonens behandling av personopplysninger, er det i første ledd fastsatt at: «Riksrevisjonen kan innhente og behandle alle typer personopplysninger. Opplysningene skal slettes så snart de ikke lenger har kontrollmessig interesse.»

Forordningens artikkel 6, pkt. 1e), gir hjemmel for behandling av personopplysninger for Riksrevisjonen: «Behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt.» I art 6, 3 b) fremkommer det at grunnlaget for behandlingen som nevnt i nr. 1, e) skal fastsettes i medlemsstatens nasjonale rett.

Artikkel 9, pkt. 2 gir hjemmel for behandling av særlige kategorier av personopplysninger. I pkt. 2 g) fremkommer det at behandling kan foretas dersom den er nødvendig av hensyn til viktige samfunnsinteresser.

Ut fra dette er det fortsatt behov for å hjemle Riksrevisjonens rett til å behandle personopplysninger i lov om Riksrevisjonen og lovens § 17 første ledd bes opprettholdt som i dag.

3. Gjennomgang av ønskede unntak/særbestemmelser for Riksrevisjonen (gjelder bare i revisjons- og kontrollarbeidet)

3.1 Begrunnelser for unntak

I revisjons- og kontrollarbeidet foretar Riksrevisjonen behandlinger av personopplysninger i stort omfang. Riksrevisjonen krever f.eks. periodisk overføring av sentrale data i reviderte virksomheters økonomi-systemer, samt lønns- og personalsystemer. Det gjøres for å kunne utføre en fullstendig revisjon- og kontroll av statlige virksomheter. Det understrekes her at Riksrevisjonens revisjons- og kontrollvirksomhet ikke er rettet inn mot enkeltpersoner.

Riksrevisjonen er omfattet av de grunnleggende prinsipper når det gjelder behandling av personopplysninger, slik disse fremkommer i ny og gammel lov. Riksrevisjonen er således omfattet om krav til formålsbegrensning, forholdsmessighet, lagringsbegrensning, riktighet, integritet og krav til fortrolighet. Riksrevisjonen er også omfattet av kontrollregimet, slik dette fremkommer i forslag til ny lov.

Unntakene i någjeldende lov er knyttet til direkte kontakt med den registrerte. Det er disse unntak det bes om videreføring av. I tillegg bes det om unntak for bestemmelser som er nye i ny lov, men som omhandler samme type personopplysninger.

Retten for den registrerte til å begjære innsyn hos behandlingsansvarlig, må sees på som et viktig ledd i muligheten til å ivareta rettigheter om sitt personvern. Dette hensynet mener imidlertid Riksrevisjonen er tilstrekkelig ivaretatt ved at den registrerte tar direkte kontakt med den behandlingsansvarlige der opplysningene er opprinnelig mottatt og blir behandlet som ledd i oppgaver knyttet til den enkelte registrerte.

Det vil kunne være uforholdsmessig arbeidskrevende for Riksrevisjonen å motta og behandle forespørsler fra den registrerte, sett på bakgrunn av at Riksrevisjonen kun bruker personopplysninger for i sitt kontroll- og revisjonsvirksomhet.

I forordningens artikkel 23, h) er det gitt hjemmel for å gjøre unntak i den nasjonale retten for forpliktelser og rettigheter fastsatt i artikkel 12 - 22. Nedenfor i pkt. 3.2 - 3.4 gjennomgås de særlige forhold som gjelder Riksrevisjonens behandling av personopplysninger og de unntak som ønskes fra personvernloven/ personvernforordningen. I pkt. 4 fremkommer forslag til ny lovtekst i Riksrevisjonslovens § 17 annet ledd.

3.2 Unntak fra bestemmelser om innsyn og retting

Riksrevisjonens behandling av personopplysninger i revisjons- og kontrollarbeidet er unntatt fra §§ 18 og 27 i personopplysningsloven. Dette er bestemmelser om rett til innsyn og om retting av mangelfulle personopplysninger.

Forordningens artikkel 15 og 16 omhandler forhold som er inntatt i någjeldende lovs §§18 og 27.

Riksrevisjonen ber om at det gjøres unntak fra disse bestemmelsene for Riksrevisjonen.

3.3 Unntak fra bestemmelse om rett til sletting

Forordningens artikkel 17 inneholder bestemmelser om den registrertes rett til å få opplysninger om seg selv slettet.

I samme artikkel nr. 3, b) fremkommer det at denne retten ikke kommer til anvendelse når behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som det behandlingsansvarlige er pålagt.

Riksrevisjonen ber om at det gjøres unntak fra denne bestemmelsen for Riksrevisjonen, slik at det går tydelig frem av Riksrevisjonsloven at den registrerte ikke kan be om sletting av opplysninger om seg selv hos Riksrevisjonen.

3.4 Unntak fra bestemmelser om den registrertes rett til begrensning av behandling og underretning i forbindelse med korrigerende eller sletting av personopplysninger eller begrensning av behandling

Forordningens artikkel 18 inneholder bestemmelser om den registrertes rett til begrensning av behandling dersom nærmere angitte forhold gjør seg gjeldende. Begrenset behandling innebærer bl.a. at slike opplysninger, bortsett fra lagring, bare skal behandles med den registrertes samtykke.

Forordningens artikkel 19 gjelder den behandlingsansvarliges underretningsplikt til enhver mottaker som har fått utlevert personopplysninger om enhver retting eller sletting av personopplysninger eller begrensning av behandling utført i samsvar med artikkel 16, artikkel 17. nr. 1 og artikkel 18. Dette kan unnlates dersom det viser seg å være umulig eller innebærer en uforholdsmessig stor innsats. Den behandlingsansvarlige skal også underrette den registrerte om nevnte mottakere dersom den registrerte anmoder om det.

Dette er en ny rettighet for den registrerte sammenlignet med gjeldende norsk rett.

Rettigheten har klare paralleller til den registrerte rett til innsyn og retting, jfr. over under pkt. 3.2, og samme begrunnelse for å unnta Riksrevisjonen fra bestemmelsen gjelder her.

Riksrevisjonen ber om at det gjøres unntak fra disse bestemmelsene for Riksrevisjonen.

4. Forslag til endring i lov om Riksrevisjonen § 17

Det bes om at Riksrevisjonslovens § 17 annet ledd endres og gis følgende ordlyd:

«Riksrevisjonens behandling av personopplysninger i revisjons- og kontrollarbeidet er unntatt fra artiklene 15, 16, 17, 18 og 19 i personvernforordningen.»

Per-Kristian Foss
riksrevisor

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur.